

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 13.12.2022

§ 141

Valtuustoaloite: Toimeenpanosuunnitelman tekeminen lasten seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä torjuvalle Lanzaroten sopimukselle

9390/00.01.01.03/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö Virpi Rantanen p. 050 518 4498

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutetut Kalle Aaltonen ja Minni Salminen 8.4.2019:

”Valtuutetun aloiteoikeutta käyttäen esitän, että Lahden kaupunki tekee toimeenpanosuunnitelman lasten seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä torjuvalle Lanzaroten sopimukselle. Suomi on ratiioinut tämän Euroopan neuvoston sopimuksen jo vuonna 2011, mutta se tunnetaan huonosti. Lisäksi esitän, että Lahti varmistaa raiskausten sekä seksuaalisen hyväksikäytön uhrien ja läheisten riittävän jälkihoidon.

Lapsi- ja perhejärjestöt ovat huolissaan siitä, ettei Suomessa tällä hetkellä toteudu esimerkiksi valtakunnallisesti yhdenvertainen ja riittävä hoito

uhreille. Tämän ohella olemme saaneet yhteydenottoja sen suhteen, että seksuaalirikosten uhrien hoito ja apu eivät ole tarvittavalla tasolla — tai moni kokee ettei saa sitä riittävästi.

Seksuaalirikoksia oli viime vuonna Hämeessä vajaa 15 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Kokonaismäärä oli 200. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö lisääntyi yli 4 prosenttia.

Poliisin mukaan lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia tapahtuu koko ajan enemmän ja toiminta on muuttumassa kansainvälisemmäksi. Pelastakaa Lapset ry:n nettivihjepalvelu sai vuonna 2017 noin 3 000 - 4 000 yksittäistä vihjettä ja yksi vihje saattaa sisältää muutamasta kuvasta tuhansiin kuviin laitonta, lapsen seksuaaliväkivaltaa todistavaa kuvamateriaalia.

Kyseessä on siis erittäin vakava ongelma, jonka uhrit sekä heidän hyvinvointi ja oikeudet jäävät usein rikoksentekijän oikeuksien jalkoihin. Seksuaalirikosten uhrit kärsivät usein itsetuhoisuudesta, mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä lukuisista muista traumaista lopun elämäänsä ja yhteiskunnan tulee tarjota heille sekä heidän läheisilleen kaikki mahdollinen apu.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut Lanzaroten sopimuksen ensimmäisen kansallisen toimenpanosuunnitelman vuosille 2022-2025 huhtikuussa 2022 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:8). Suunnitelmassa korostetaan jokaisen lapsen ja nuoren jakamatonta oikeutta turvalliseen kasvu-, kehitys- ja oppimisympäristöön sekä oikeutta saada osakseen hoivaa ja huolenpitoa. Kaikille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen tulisi tarjota tukea yhdenvertaisesti. Erityinen velvoite perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisessa on valtiolla ja muulla julkisella vallalla (kunnat, hyvinvointialueet).

Lapset ja nuoret kokevat seksuaalista väkivaltaa kaikenlaisissa ympäristöissä, esim. kotona, koulussa, harrastuksissa, kadulla ja vertaissuhteissa. Väkivallan ja häirinnän riskien ja kohteeksi joutuneet lapset ja nuoret tulisi osata tunnistaa ja järjestää heille tarvittava hoito ja suoja. Lisäksi tulee vahvistaa väkivallalta suojaavia tekijöitä. Myös lasten ja nuorten välinen sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvä häirintä on osattava tunnistaa ja tiedettävä, miten sitä voidaan ehkäistä.

Ennaltaehkäisyn osalta keskeistä on avoin puhumisen kulttuuri. Lasten ja nuorten kanssa on puhuttava seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ja rajoista heidän kehitystasoaan vastaavasti sekä lisättävä lasten ja nuorten turva-, tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Mediakasvatuksella torjutaan seksuaalista häirintää ja tuodaan esim. netissä ja sosiaalisissa medioissa tapahtuva häirintä näkyväksi.

Toimeenpanosuunnitelmassa korostetaan lasten, nuorten ja aikuisten välisen luottamussuhteen tärkeyttä. Luottamuksen syntyminen vaatii ammattilaisilta taitoa ja aikaa kohdata lapset ja nuoret. Kohtaamisen ammattilaisina mainitaan sosiaalihuollon, lastensuojelun, oppilashuollon ja nuorisotyön työntekijät. Seksuaalista kaltoinkohtelua kokeneet tarvitsevat apua sosiaaliviranomaisilta, terveydenhuolloilta ja poliisilta.

Suomen isompiin kaupunkeihin on perutettu monialaisia työryhmiä seuraamaan kaltoinkohteluun puuttumista. Mukana ovat esim. varhaiskasvatuksen, sosiaalipäivystyksen, lastensuojelun, terveydenhuollon, perheneuvolan, perusterveydenhuollon työntekijöitä, nuorisotyöntekijöitä, juristeja ja poliisin sekä järjestöjen edustajia. Työryhmät seuraavat ja edistävät moniammatillista yhteistyötä ja tuovat esille koulutus- ja kehittämistarpeita ja toteuttavat koulutusta lasten ja nuorten kanssa toimiville.

Lahdessa Lanzaroten sopimuksen toteuttamiseen tai seurantaan liittyvää työryhmää ei ole nimetty. Lahden lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä on monialainen ammattilaisten työryhmä. Ryhmässä on edustus Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueelta, Päijät-Sotesta, poliisista ja kolmannen sektorin toimijoita. Hyvinvointityöryhmän kokoamassa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on tuotu esiin myös seksuaaliseen häirintään liittyviä kehittämistarpeita ja -tavoitteita. Yhtenä tavoitteena ammattilaisten osaamisen lisääminen..

Lanzaroten sopimuksen toteuttaminen vaatii ongelmien tunnistamista, ennaltaehkäiseviä toimia, asioihin puuttumista, moniammatillista yhteistyötä ja seuranta. Lanzaroten sopimuksen toimeenpano ei voi olla vain kaupungin vastuulla, koska merkittävä osa tehtäviä kuuluu poliisille, terveydenhuollolle ja sosiaaliviranomaisille. Lahden kaupungin lasten ja nuorten kasvun vastualueen toimijoilla on oma roolinsa ehkäisevässä työssä, ongelmien havaitsemisessa, ilmoittamisessa sekä lasten ja nuorten tukemisessa. Koordinaatiota tarvitaan. Sopimuksen toteuttamiseen liittyvien tehtävien liittämistä osaksi lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän toimintaa selvitetään. Ryhmän kokoonpanoa voi laajentaa tarvittaessa esim. terveydenhuollon ammattilaisilla.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -